

Verslag

Programmaraad Bodembeer

Datum: 11 juni 2026
Tijd: 10.30 – 12.30 uur
Plaats: Restaurant Café Soesterdal, Verlengde Tempellaan 2, 3768 SB Soesterberg

Aanwezig:

Willem Hendriks (voorzitter)
Dirkjan Reijersen Van Buuren (Bodembewust)
Arjan uit de Bosch (RWS/LOBO)
Ronald Cornelisse (ODNL)
Tom Meijerink (Branchevereniging Bodemenergie)

Arjan Solle (VKB, VMMA)
Hans Boer (VA)
Henk Koster (SIKB)
Sonja Kooiman (SIKB, secretaris)
Mark van Lokven (UvW)

Te gast

Arthur de Groof (Ministerie van IenW)

1. Opening en vaststellen agenda

De voorzitter benoemt de afmeldingen en meldt dat de invulling van de vertegenwoordigingen vanuit de VNG en de Hogescholen de aandacht heeft. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Rondje langs de velden: wat speelt er bij de deelnemers?

Alle leden krijgen de gelegenheid om acute knelpunten en ontwikkelingen binnen hun organisaties te delen.

Willem Hendriks geeft aan dat er in het kader van het kennisprogramma RWS bodem en ondergrond een oproep is geweest voor suggesties en ideeën voor projecten die zijn beoordeeld door experts. Na de zomer komt er een selectie van vraagstukken die financiering ontvangen. Veel van deze voorstellen hebben raakvlakken met SIKB en er is contact gezocht om te kijken welke rol SIKB hierin kan innemen. Het gaat om vraagstukken die zijn geclusterd in drie thema's: 1) Gezonde bodem, 2) Nieuwe stoffen, 3) bodemenergie en ordening (deze wordt vermoedelijk nog gesplitst). Tijdens de herfstbijeenkomst kunnen we hier beter naar kijken. Willem benoemt ook de verzamelbrieven bodem en ondergrond die IenW regelmatig met de Tweede Kamer deelt; deze worden met de programmaraad gedeeld in combinatie met de agenda en stukken.

Hans Boer meldt dat Omgevingsdiensten het Besluit bodemkwaliteit van toepassing verklaren op stortplaatsen, en dat stortbedrijven daar last van ondervinden en menen dat het Stortbesluit geldt. Hij vraagt zich af of dit valt onder bodembeheer of bodembescherming.

Arthur de Groof noemt het tv-debat externe veiligheid waar een aantal vragen is gesteld over PFAS. Hanneke Brouwer is hierbij betrokken, net als bij het dossier staalslakken, dat veel capaciteit vraagt. De eerste inhoudelijke onderdelen van de wetgeving moeten deze maand zijn afgerond. Binnen het Common Forum vindt afstemming plaats tussen lidstaten en worden ook regionale sessies georganiseerd om op elkaar aan te sluiten. Arthur voegt toe dat er voldoende Nederlandse vertegenwoordiging is in de Europese normeringstrajecten, van zowel RWS als IenW. Daarnaast wordt de bouwproductenrichtlijn gevolgd vanwege de mogelijke gevolgen voor de product-BRL's van SIKB. Tenslotte werkt Frans Plu aan een Kamerbrief over gezonde bodems en Arthur aan een Kamerbrief over zand- en grindwinning.

Kennis van kwaliteit in bodem en archeologie

Arjan uit de Bosch benoemt dat bij het ministerie van I&W hard gewerkt wordt aan implementatie van de EU-richtlijn Bodemmonitoring en -veerkracht, en aan herijking van bodemregels.

Ronald Cornelisse meldt dat ODNL tegen een aantal bodemregels aanloopt. Hij vindt dat ODNL te laat wordt betrokken bij wijzigingen in wetgeving en vraagt daar aandacht voor. Als voorbeeld noemt hij het verkopen aan boeren van PFAS-houdend gips als bodemverbeteraar. Dit is in Brabant gesignaleerd, maar er is moeilijk op te handhaven. Henk Koster geeft aan dat de aansluiting tussen bodemregels enerzijds en andere wetgeving anderzijds een aandachtspunt is. Hij stelt voor dit namens de programmaraad te signaleren bij IenW in het kader van het Rijkstraject 'Herijking van de bodemregelgeving'.

Mark van Lokven meldt dat het thema staatslakken politiek-bestuurlijk leeft bij veel waterschappen, net als PFAS, waar de Unie van Waterschappen ook hard mee bezig is. Ze proberen qua normering en risico's het bodem- en watersysteem op elkaar aan te laten sluiten en zoeken daarbij naar handelingsperspectieven. Waterbeheerders moeten hierbij streng zijn op het proces rondom (zout-)lozingen, want bij aanvulling van grondwater vanuit stedelijk gebied lopen we tegen een kwaliteitsprobleem aan. Vanuit de STOWA wordt gewerkt aan een handreiking verantwoord infiltreren. Ronald ziet een rol voor SIKB hierin, om vanuit kennis logische keuzes te maken. Mark van Lokven benoemt dat hij geruchten hoorde dat waterbodemkwaliteitsdata toch in de BRO terecht zullen komen. Dit wordt door de secretaris nagevraagd binnen SIKB. *Update: tijdens de vergadering is hier reeds reactie op gekomen: "Waterbodem is buiten scope BRO/SAD. Echter als het zo is dat in het BIS niet is vermeld wat voor type onderzoek het is, kan het zijn dat waterbodemonderzoeken bij de bulkaanlevering van oude onderzoeken (IMBRO/A) vanuit Nazca meegaan naar de BRO. Bij onderzoeken van na 1-7-2025 wordt dit geblokkeerd." De secretaris heeft deze reactie ter vergadering teruggekoppeld aan Mark van Lokven.*

Dirkjan Reijersen van Buuren geeft aan een gebrek aan kennis bij toezichthouders en vergunning-verleners te constateren; dit resulteert in discussies waar die niet nodig zou hoeven zijn. Decentraal beleid zorgt voor een afhankelijkheid van maatwerk voor duurzaam hergebruik. Arthur herkent dit signaal vanuit de Vereniging van Waterbouwers en Ronald vult aan dat het ook gaat om het verschil tussen strikt regels hanteren en kennis gebruiken om de risico's goed af te wegen. Hij suggereert dat er een soort ombudsman moet komen voor dit soort situaties, waar je er tussen de OD's en de markt niet uit komt. Arjan uit de Bosch geeft aan dat de helpdesk van IPLO daar al voor is.

Henk Koster meldt dat er onderzoek wordt gedaan naar de rol van de SIKB kennisinfrastructuur, Maurits Hummel gaat SIKB daarmee helpen. Ook vindt 24 september het SIKB Jaarcongres plaats; het programma is zo goed als rond en het thema is vertrouwen in toezicht. Sonja vult aan dat ook de studieprijzen MBO en HBO wordt uitgereikt en roept de leden op om in de eigen achterban te kijken welke kandidaten aangedragen kunnen worden.

Arjan Sollie meldt bezig te zijn met een landelijk aanvalsplan voor exoten. Daarnaast volgen VKB en VVMA de ontwikkelingen rond BoToVa (Bodem Toets en Validatieservice). Via de door SIKB opgerichte CIT (Commissie Inventarisatie Toetsingsregels) kijken zij wat er nu gebeurt en wat dit voor ons betekent als we moeten toetsen en wat onze rol daar dan wordt. Hij wil dit duidelijk maken richting zijn achterban.

Tom Meijerink ziet veel consultaties voorbij komen en merkt op dat marktpartijen jammer genoeg niet altijd actief worden betrokken. Hij had bijvoorbeeld best betrokken willen worden bij het kennisprogramma bodem en ondergrond. Daarnaast wil hij aandacht vragen voor de KRW in relatie tot (grond-)water. Voor grote OBES-systemen geldt dat dit impact heeft op business cases en het benutten van bodem door de intentie om bodem- en waterkwaliteit te beschermen. Ronald schetst hierop als context dat wat 15 jaar geleden goed was, dat nu niet meer altijd is. Tom merkt tenslotte op dat de branchevereniging bodemenergie niet heel actief betrokken is bij het programma BOG. Daarop hebben ze een brandbrief gestuurd met Geothermie NL en EBN, en daar is een goed vervolg aan gegeven.

3. Reikwijdte erkenningsplicht mechanisch boren

Arthur de Groof (IenW) is te gast en geeft een toelichting op het onderzoek naar de mogelijke scenario's voor de reikwijdte van de erkenningsplicht voor mechanisch boren en schetst de aanbevelingen die daaruit zijn voortgekomen en wat die betekenen voor het vervolg voor IenW en SIKB. De slides van de presentatie worden gedeeld met de Programmaraad.

Ronald vraagt of de aansluiting van de nieuwe wet- en regelgeving met het DSO als aandachtspunt benoemd kan worden. Er volgen ook vragen over boringen met grotere diameter, want deze gaan vaak over grotere dieptes en vallen daardoor buiten het Besluit bodemkwaliteit en onder Mijnbouw. Daarvoor geldt een ander systeem van kwaliteitsborging.

4. Kennis- en innovatieprogramma PFAS

Arjan uit de Bosch (RWS) geeft een toelichting op het kennis- en innovatieprogramma PFAS, dat een looptijd heeft van 5 jaar. Hiervoor is het belangrijk om te investeren in kennis, kennisdeling, netwerken en innovatie. De slides van de presentatie zullen worden gedeeld met de Programmaraad.

De Programmaraad vraagt naar de strenge normering voor PFAS in de bodem in relatie tot het hergebruik en reiniging. Arjan geeft aan dat het programma daar niet over gaat. Henk vult aan dat er wel ook naar het buitenland wordt gekeken. Willem voegt toe: er volgt een programmateamoverleg waarin wordt gekeken welke onderwerpen eruit gehaald worden deze zomer, dit is voornamelijk gericht op technieken. Mark geeft aan dat STOWA ook is gestart met een studie om voor wat betreft technieken het kaf van het koren te kunnen scheiden. Het Rijksvastgoedbedrijf is hier ook bij betrokken. Daarnaast geeft Mark aan dat een TKI-project met de WUR is gestart. Daar zijn goede technieken voorhanden en daarmee kunnen we vrij snel tot een scan komen. Wat bemonsteringstechnieken betreft ziet hij wel nog ruimte voor ontwikkeling.

5. Brainstorm definitie kwaliteit

Henk licht toe dat naar aanleiding van het eerdere gesprek van de programmaraad bodembeheer en het SIKB-bestuur over de definitiestudie naar de beoogde kwaliteit van bodemonderzoek de programmaraad in gesprek gaat over de definitie van kwaliteit en de mogelijkheid tot verbetering. De vraag is hoe de kwaliteit van bodemonderzoek wordt geduid en wat we precies willen met het onderzoek. Daarnaast is het belangrijk te bezien wat nodig is om de kwaliteitsborging in de keten beter te laten sluiten. Henk vraagt uit waar we ons op gaan richten.

Willem geeft aan uit het bestuur ook te proberen dat het schuurt vanuit verschillende wettelijke kaders en dat de kwaliteit van onderzoek soms ter discussie staat. Henk vult aan dat er verschillende meningen en perspectieven zijn, vanuit het Ministerie, maar ook vanuit de VKB en VVMA en opdrachtgevers.

Hans Boer vraagt zich af of de kwaliteit inmiddels niet significant is verbeterd en de freeriders zijn afgenomen. Hij proeft vanuit zijn achterban meer rust en betere kwaliteit van bodemonderzoeken. Henk beaamt dat door het programma versterking Kwalibo wel al stappen zijn gezet.

Dirkjan geeft aan dat alles op een grote hoop wordt gegooid zonder dat er onderscheid wordt gemaakt. De discussie over kwaliteit van rapporten is niet veranderd in 5 jaar. Dat gaat enerzijds over de kwaliteit van de rapporten, en anderzijds over de kwaliteit van degene die het rapport beoordeelt. Bij ons heeft dit geleid tot het soms binnenkrijgen van dwangbeschikkingen die resulteren in discussie met bevoegde gezagen. Het is dus ook niet helder wie welke zeggenschap heeft. Hij constateert ook dat het per persoon verschilt wat als een 'goed' rapport wordt beoordeeld. Het moet helder zijn op welk vlak we duidelijkheid gaan creëren over kwaliteit.

Arjan Sollie geeft aan geen meerwaarde te zien in een BRL maar dat er meer moet worden gefocust op elkaar begrijpen en vooruithelpen. De praktijk is nu dat als er een signaal komt dat het niet goed gaat, er naar elkaar wordt gewezen. Ronald voegt toe dat vaak de kritiek vooral gericht is op het vooronderzoek. Het leveren van informatie blijft essentieel en moet gefaciliteerd worden. Niet elke OD moet zijn eigen ding blijven doen. Willem geeft aan dat we er wel voor moeten waken om het programma versterking Kwalibo opnieuw te gaan doen in deze discussie. Dirkjan vindt dat dit onderwerp daar onvoldoende aan bod is gekomen en wil scherp maken wat we ermee gaan doen.

Henk stelt hier open in te staan, het kan ofwel een definitiestudie ofwel verkenning zijn. Over welk probleem moet het gaan en wat zijn de potentiële oplossingen? Hij proeft wisselende geluiden. Hij gaat er in ieder geval mee aan de slag en het komt terug in het jaarprogramma en op de strategische agenda van het SIKB-bestuur.

6. Conceptverslag 16 maart 2026

Er zijn geen opmerkingen of aanvullingen op het verslag van 16 maart en deze wordt ongewijzigd vastgesteld.

7. Rondvraag/actualiteiten

Hans Boer meldt dat hij hier zit namens de VA, maar zijn werkzaamheden daar eind juni definitief worden beëindigd. In de komende VA-vergadering wordt de nieuwe vertegenwoordiging vastgesteld. Hij dankt iedereen voor de prettige samenwerking. De voorzitter en Henk Koster spreken namens alle aanwezigen hun dank uit aan Hans voor zijn bijdrage in de programmaraad in de afgelopen jaren.

8. Sluiting

De vergadering wordt gesloten.

Vergaderschema Programmaraad Bodembeheer 2026

Maandag 12 oktober 2026	9.30 – 12.30 uur	Wonders of Work, Utrecht Centraal
Maandag 7 december 2026	9.30 – 12.30 uur	Wonders of Work, Utrecht Centraal

Actiepunten

Nr.	Omschrijving	Actiehouder	Datum
44	Nieuwe afgevaardigde vanuit de opdrachtgevende overheden zoeken ter vervanging van René Zijlstra	Henk Koster (SIKB) i.o.m. René Zijlstra (RVB)	11-12-2023
51	Bij hergebruik van grond en bagger lopen we aan tegen slechte kwaliteit van bodemonderzoeken. Daardoor nemen de risico's toe. SIKB is een definitiestudie gestart.	Henk Koster (SIKB)	7-10-2024
58	VNG en/of VNG-WEB en IPO benaderen voor vertegenwoordiging in Programmaraad Bodembeheer.	Sonja Kooiman (SIKB) i.o.m. René Smolders (VNG)	17-3-2025
59	Navragen of en welke registratie er wordt bijgehouden na toepassing van grond die eerder is onderzocht.	Ronald Cornelisse (ODNL)	8-12-2025
61	Delen van actuele verzamelbrieven bodem en ondergrond (Kamerbrieven) met de Programmaraad	Sonja Kooiman (SIKB)	11-6-2026
62	Aandragen kandidaten voor de Studieprijis MBO/HBO op het SIKB-jaarcongres	Programmaraad Bodembeheer	11-6-2026
63	Navragen of waterbodemkwaliteitsdata toch in de BRO terecht zullen komen.	Sonja Kooiman (SIKB)	11-6-2026